

Posudek vedoucího

Na magisterskou práci

Matěje Pavlackého

Pozdně minojská sídliště opuštěná či zničená následkem santorinské katastrofy

Práce se zabývá tématem, kterým se dnes zabývají mnozí, ale málokdo s takovou šíří a zralostí, zvláště pozoruhodnou u mladého magistranda.

První část práce je věnována geologii jižní části Egejské oblasti, napřed její geologii a tektonickému vývoji, tektonickým změnám mořské hladiny a stručnému přehledu geologické historie Kréty a Théry. Další část pojednává o vulkanických erupcích a tsunami, vše se zevrubnou znalostí literatury a s uvážlivostí.

Druhá část práce se zabývá s podobným nadhledem otázkami relativní a absolutní chronologie výbuchu Théry. Napřed podává zasvěcený přehled datování pomocí vrtů v ledovcích, dendrochronologického a radiokarbonového, vesměs s vlastními kritickými poznámkami, prokazujícími orientaci v nejnovější literatuře těchto odvětví.

Pak pokračuje diskusí a srovnávacích archeologických metodách ve vztahu k dalším oblastem východního i západního Středomoří, zejména s Egyptem a Kyprem, ale také se Sýrií (Alalach); přihlédnuto je i Sardinii. Snad by jen stálo za to přihlédnout k mykénské keramice LH I, která je na Théře také zastoupena, ale doba šachtových hrobů má podobně nejisté datování jako výbuch Théry. Malovaná trojnožka s delfíny patří podle obecného názoru už ranému mořskému stylu. Autor nakoec považuje za nepravděpodobnější datum stanovené z olivové větévky, která patrně před výbuchem ještě rostla na konci 17. století – 1613 +/- 13 př. Kr. podle C14, ale srovnání s nejpravděpodobnější egyptskou chronologií dává stále datum o sto let pozdější.

Čtvrtá kapitola shrnuje poznatky o průběhu erupce na Théře z geologických i archeologických dokladů. Rozlišuje čtyři fáze erupce, rozvažuje dobu pokusu o opravy a možnosti obyvatel uniknout – oproti Pompejím tu žádné kostry v ruinách nebyly dosud nalezeny. Zatím co rok je dosud předmětem sporů, ví se už, že k erupci došlo na konci jara či počátku léta.

Čtvrtá část se pak zabývá doklady erupce Krétě – otázkou spadu popela, zemětřesení a tsunami; zasvěceně probírá i doklady společenských změn po erupci. Napřed probírá evidenci ze starých výzkumů na severním pobřeží Kréty - Amnisos, Nirou Chani, Malia, Gurnia včetně tzv. pobřežního domu a Kato Zakros na východě.

Pak přechází k podrobnější evidenci z nových výzkumů, které tuto otázku sledovali z moderního hlediska zevrubněji. – Guves, Pseira, Mochlos, Papadiokapos a Palaikastro. Poslední část probírá lokalitu Priniatikos Pyrgos, kde se autor sám výzkumu osobně zúčastnil, a která přinesla snad nejrozsáhlejší evidenci pro spad popela, zemětřesení i tsunami.

Z8věry práce jsou zralé, uvážlivé. Katastrofa zřejmě způsobila problémy, osídlení na řadě míst bylo přerušeno na konci LM IA, ochlazení i popel negativně ovlivnily zemědělství, mj. vinařství. Detailní obraz jistě bude ještě doplněn, ale historický ráme zůstává podobný: oslabená Kréta na konci LM I B podlehla a v LH II se její kultura úzce sbližuje s mykénskou.

V rozsáhlé bibliografii jistě nechybí nic podstatného, obrazová příloha je instruktivní, pozoruhodný je zralý nadhled, svědčící o suverénním zvládnutí látky.

Práce bezpochyby splňuje veškeré požadavky na magisterské práce kladené, je srovnatelná se současnými pracemi k tématu od daleko zralejších autorů a je výborným příslibem pro další autorův odborný růst.

V Praze dne 16. 5. 2012

Prof. PhDr. Jan Bouzek, DrSc